افغانستان آزاد ــ آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مبـــاد — بدین بوم و بر زنده یک تن مــباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم — از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com — afgazad@gmail.com

ادبی ـ فرهنگی	Literary-Cultural

ژوزف ستالین (۱۹۵۰)
ژباړه: فرهاد ویاړ

۲۴ اپریل ۲۰۱۸

د ژبپوهنې مسئلې
(د ژبپوهنې د مسئلو په اړه د مارکسیزم لید)
(۲)

پوښتنه: آیا دا سمه ده چې ژبه تل طبقاتي وه او طبقاتي ده او د ټولنې لپاره داسې یوه واحده او مشترکه ژبه چې غیر طبقاتي وي او د ټولو خلکو لپاره ګډه ژبه وګڼل شي، شتون نلري؟

ځواب: نه، دا سمه نه ده.

په دې مسئلې پوهېدل کوم ستونزمن کار نه دی چې په هغو ټولنو کې چې طبقات نه وي، هلته له طبقاتي ژبې غونډې له یوې مسئلې وغږېږو. د لومړني کمون په طایفه ای ټولنه کې طبقات موجود نه وو او د همدې لپاره طبقاتي ژبې هم شتون نه درلود. د ټولې ټولنې، ژبه واحده او مشترکه وه. د لومړني کمون په ګډون، د ټولو انساني ټولنو لپاره د طبقې له مفهوم څخه کار اخیستنه، د کلیماتو سره هغه لوبه ده چې ردولو ته یې اړتیا نشته. دا به ډېر ساده توب وي چې وغواړو د کلیمو سره د لوبې له لارې د طبقې مفهوم د ژبې په ګډون پر هر څه وتپو. له طایفه ای ژبو څخه قبیلې ژبو ته، له قبیلې ژبو څخه د ملیتونو ژبو ته او له ملیتونو ژبو څخه د ملتونو ژبو پورې د ژبې وروستي پرمختیا، د پرمختیا په هره کچه کې د هرې ټولنې خلکو ته د اړیکو د وسیلې په توګه په مساوي ډول خدمت کړی، بې له دې چې د هغوی ټولنیز وضعیت په پام کې ولري.

زما موخه دلته د مرییتوب پېر یا د منځنې پیرۍ له امپراتوریانو څخه نه دی. په دې پېر کې د کورش او اسکندر او سزار او شارلماني امپراتوریانو ځان ته کوم اقتصادي بنسټ نه درلود او پوځ یې بې ثباته او اداري سازمانونه یې هم لنډمهاله وو. په دې امپراتوریانو کې واحده او ګډه ژبه چې ټول خلک وربانديې پوه شي، شتون نه درلود. دا امپراتورۍ، د قبیلو او ملیتونو هغه ګډوله وه چې هرې امپراتورۍ یې ځانګړې ژبه او د ژوند خاص چلند درلود. نو، زما موخه دلته دا امپراتوریانې او یا ورته نور نظامونه نه دي، بلکې هغه قبیلې او ملیتونه زما موخه جوړوي چې د دې امپراتوریانو په منځ کې او یا د هغوی د یوې برخې په توګه یې خپل اقتصادي بنسټونه او ځانګړې لرغونې ژبه درلوده.تاریخ مونږ ته وایي چې د دې قبیلو او ملیتونو ژبې طبقاتي ژبې نه وې او د دې قبیلو او ملیتونو ټول اړوند خلک په دې ژبو پوهېدل.

د دې ژبو تر څنګ، البته چې ګړدودونه او مورنۍ ژبې هم موجودې وې چې د قبیلو او ملیتونو د واحدې او مشترکې ژبې تر واکمنۍ لاندې وې او دې مشترکې ژبې، ګړدودنه او مورنۍ ژبې تر خپل ایل لاندې راوستلې. وروسته، د پانګوالۍ د راڅرګندیدو او د فئوډالي سیستم د نابودۍ او د ملي بازارونو د پیداینت سره، دا منفرد او بیلابیل ملیتونه په واحدو ملتونو بدل شول او همدا ډول د ملیتونو ژبې د ملتونو ژبو ته واوښتې. تاریخ ښکاره کوي چې ملي ژبې طبقاتي ژبې نه وې، بلکې مشترکې ژبې وې، هغه ژبې وې چې د ملتونو ټول وګړي ورباندې پوهیدل او د ملت د واحدې ژبې په توګه ګڼل کیدې.

پورته وویل شول چې ژبه د خلکو د اړیکو د وسیلې په توګه، د یوې ټولنې ټولو طبقاتو ته په مساوي ډول خدمت کوي او په دې ډول د طبقاتو په وړاندې بې پرې ده. خو خلک، بیلابیلې ټولنیزې ډلې او طبقات د ژبې په وړاندې بې پرې چلند نه لري. دوی کوښښ کوي د خپلو ګټو لپاره ژبه وکاروي، خپله ځانګړې صنفي ژبه، خپل ځانګړي اصطلاحات او ځانګړې عبارتونه پر مشترکې ژبې وتپې. د شتمنو طبقاتو لوړپوړې ډلګۍ چې له خلکو یې ځانونه بیل کړي او له خلکو کرکه لري، په ځانګړي توګه اعیان اشراف او د بورژوازي لوړپوړې ډلګۍ هڅه کوي د ژبې په برخه کې ځانونه له خلکو جلا کړي.«طبقاتي» ګړدودونه، ځانګړي اصطلاحات او د لوړې پوړې ټولنې «ژبه»، هغه څه دي چې د دوی په وسیله رامینځته شوي دي. دا ګړدودونه او ځانګړي اصطلاحات اکثراً په ناسم ډول په ادبیاتو کې د ژبې په توګه پیژندل کیږي او په دې ډول د « اشرافیت ژبه» یا د «بورژوازي ژبه» له «پرولتاریایي ژبې» یا د «دهقاني ژبې» څخه توپیروي. همدا دی چې په ډیر حیرانیا سره لیدل کیږي چې زمونږ ځیني ملګري دې پایلې ته رسیږي چې ملي ژبه یوه افسانه او وهم دی او په حقیقت کې څه شته هغه طبقاتي ژبه ده.

زما په اند، دا پایله ډیره غلطه ده. آیا دا ګړدودونه او ځانګړي اصطلاحات، ژبه کیدای شي؟ ښکاره ده چې نه! کیدای نشي ځکه چې: لومړی، دا ګړدودنه او ځانګړي اصطلاحات خپل ګرامري سیستم او اساسي لغوي زیرمه نه لري، دا دواړه د ملي ژبې څخه پوروي. دویم، د دې ګړدودونو او ځانګړي اصطلاحاتو ساحه ډیر محدوده ده او دا وخت یوازې د معیني طبقې اعیاني برخې کې کارول کیږي او د ټولنې د ټولو خلکو لپاره د اړیکو د ابزار په توګه وړ نه ده. نو بیا دا ګړدودونه او د یو صنف ځانګړي اصطلاحات له ځانه څه لري؟ دا د ځانګړو کلیمو هغه ټولګه ده چې د اشرافیت او د بورژوازي د اعیاني برخې ذوق منعکسوي؛ یو شمیر اصطلاحات او عبارات دي چې توپیر یې په نکه توب او شاندارتیا کیږي او د ملي ژبې د «زیرو» اصطلاحاتو او عباراتو څخه ځان پاکوي؛ او بالاخره یو شمیر بهرنۍ کلیمې دي. خو خپل بنسټونه، ډیرۍ اکثریته کلیمې او ګرامري سیستم له ملي مشترکې ژبې پوروي. ګړدودونه او د یو صنف ځانګړي اصطلاحات د همدې لپاره د مشترکې ملي ژبې څانګې دي، چې د ژبني خپلواکۍ څخه بې برخې او محکوم په انحطاط دي. دا باور درلودل چې ګړدودونه او د یو صنف خاص اصطلاحات کیدای شي په یوې خپلواکې ژبې بدل شي او د دې وړتیا پیدا کړي چې ملي ژبه څنډۍ ته او د هغه ځای ونیسي، د تاریخي لید هیرول او د مارکسیستي دریځ د پریښودولو په مانا ده.

ځینې د مارکس د «سپیڅلې ماکس» لیکنې څخه نقلوي چې مارکس وایي بورژوازي «خپله ژبه» لري او دا ژبه د «بورژوازي محصول ده» چې له سوداګریزه روح څخه ډکه ده. یو شمیر ملګري دا عبارت رانقلوي چې دا عقیده ثابت کړي چې مارکس د ژبې پر «طبقاتي ځانګړتیا» باور درلود او واحده ملي ژبه یې ردوله. که چیرې دا ملګري منصف وي نو دوی باید د مارکس د همدې مقالې یوه بله برخه رانقل کړې وی چې هلته مارکس د ملي ژبو د رامینځته کیدو پر لارو غږیږي، او وایي چې«د اقتصادي او سیاسي تمرکز په پایله کې بیلابیل ګړدودونه په واحده ملي ژبه کې راغونډ شول».

مارکس، په پایله کې، د ژبې د عالي بڼې په توګه پر واحدې ملي ژبې باور درلود چې ګړدودونه د ژبې د ادنی بڼې په توګه تر ایل لاندې راولي.

دا د بورژوازي ژبه چې مارکس وایي «د بورژوازي محصول ده» څه کیدای شي؟ آیا مارکس دا ژبه هغه ملي ژبه ګڼله چې خپل خاص ژبنی جوړښت لري؟آیا هغه دا همداسې یوه ژبه ګڼله؟ ښکاره ده چې نه! مارکس یوازې غوښتل ووایي چې بورژوازي، واحده ملي ژبه د خپلې خاصې صنفي سوداګریزې ژبې سره ککړه کړی، چې بورژوازي په بله وینا خپل خاص سوداګریز صنفي اصطلاحات لري.

نو څرګندیږي چې دې ملګرو د مارکس خبرې تحریف کړی دي.د دې تحریف لامل دا دی چې دوی له مارکس څخه د یو مارکسیست په توګه نه بلکې د یو متکور (دګماتیست) په توګه خبره رانقل کړی، بې له دې چې د موضوع په منځپانګه کې پلټنه وکړي.

«په انګلستان کې د کارګرې طبقې وضعیت» تر عنوان لاندې د انګلس لیکنه هغه بله سرچینه ده چې د سند په توګه راخیستل کیږي. انګلس لیکي چې په بریتانیا کې«...کارګره طبقه ورو ورو د انګلستان له بورژوازۍ څخه په یو جلا ملت بدلیږي» او «کارګران له بورژوازۍ څخه په جلا ګړدود خبرې کوي، بیل اند او نصب العین لري، دودونه او اخلاقي آرونه یې توپیر لري، همدا ډول د دین او سیاست په اړه یې دریځ هم د بورژوازۍ سره توپیر لري.» ځینې ملګري له دې مقالې داسې استنباط کوي چې ګواکې انګلس د عامې ملي ژبې اړتیا ردوي او د ژبې پر «طبقاتي ځانګړتیا» باور لري. سمه ده، انګلس دلته د ګړدودونو څخه غږیږي نه له ژبو څخه؛ د دې بشپړ پوهیدنې سره چې ګړدودونه د ژبې د څانګو په توګه د ملي ژبې ځای نیولی نشي. خو څنګه چې ښکاري دا ملګري د ژبې او ګړدود تر منځ د شته توپیر سره کومه لیوالتیا نلري.

ښکاره ده چې دا نقل قول د پورتني ادعا لپاره وړ نه دی. ځکه انګلس دلته له «طبقاتي ژبې» نه غږیږي، بلکې د طبقاتي فکر، نصب العین، دودونو، اخلاقي معیارونو، دیني دریځ او سیاست څخه خبرې کوي. دا په بشپړ توګه سمه خبره ده چې د بورژوازي او پرولتاریا فکرونه، نصب العینونه، دودونه، اخلاقي آرونه، دینی او سیاسي دریځ د یو بل مخالف دي. خو دا توپیرونه د واحدې ملي ژبې او د ژبې «طبقاتي ځانګړتیا» سره څه تړاو لري؟ آیا په ټولنه کې د طبقاتي تضاد شتون کولای شي د ژبې «طبقاتي ځانګړتیا» د ادعا په ملاتړ او د واحدې او ملي ژبې د اړتیا د ردولو لپاره کارنده تمام شي؟ مارکسیزم سره له دې چې په ټولنه کې پر طبقاتي تضادونو کلکه باورتیا لري، خو سره د دې ګډه ژبه د یو ملت د جوړیدنې یو بنستیزه ځانګړنه ګڼي. آیا ملګري دا مارکسیستي تیز قبلوي؟

د لافارګ څخه هم نقل قول کیږي او ویل کیږی چې هغه په خپلې رسالې کې («فرانسوي ژبه: د انقلاب مخکې او وروسته») د ژبې «طبقاتي ځانګړتیا» منلی او د ټولو خلکو لپاره یې د مشترکې ملي ژبې اړتیا رد کړی ده. دا سمه نه ده. لافارګ په حقیقت کې د «اشرافیانو» یا د «نجیبانو ژبې» او د هغوی د بیلابیلو ډلګیو له «خاصو صنفي اصطلاحاتو» خبره کوي. خو دا ملګري هیروي چې لافارګ چې د ژبې او د خاصو اصطلاحاتو د توپیر سره لیوالتیا نه درلوده، یوځای کې ګړدودونه «ساختګي ژبې» او بل ځای یې «خاص صنفي اصطلاحات» یادوي، یقیناً چې هغه په خپله رساله کې ویلی دي چې «ساختګي ژبه چې اشرافیان له نورو بیلوي... له هغې ژبې رامینځته شوی چې د ټولو خلکو لپاره مشترکه ده، چې هم بورژوازي ورباندې خبرې کوي او هم صنعتګران، هم ورباندې ښاریان خبرې کوي او هم کلیوال.»

د دې سره، لافارګ د هغې مشترکې ژبې شتون او اړتیا قبلوي چې د ټولو خلکو لپاره د پوهیدنې وړ وي او په ښه توګه پوهیږي چې د «اشرافیانو ژبه» او نور ګړدودونه او ځانګړي صنفي اصطلاحات د ټولو خلکو د مشترکې ژبې تابع دي

او ملي ژبې سره تړاو لري. نو ګورو چې د ژبې «طبقاتي ځانګړتیا» د اثبات لپاره، لافارګ د سرچینې په توګه کارول، بابیزه هڅه ده.

همدا ډول دې حقیقت ته هم استناد کېږي چې یو وخت په انګلستان کې فئوډالونو «د پیریو لپاره» په فرانسوي ژبه خبرې کولې په داسې حال کې چې د خلکو ژبه انګلیسي وه. دوی غواړي له دې استناد څخه د ژبې «طبقاتي ځانګړتیا» د ادعا د ثبوتولو او د ملي مشترکې ژبې د اړتیا د شتون سره د مخالفت لپاره ګټه پورته کړي. خو دا خبره د دلیل پر ځای ډېر حکایت ته پاتې کېږي! لومړی، ټولو فئوډالونو دغه وخت په فرانسوي ژبې خبرې نه کولې بلکې د انګلیس فئوډالي طبقې یوې کوچنۍ جګپوړې برخې چې دربار او درباري سیاسي غونډو کې یې ګډون کوو، په فرانسوي ژبې خبرې کولې. دوییم، دا کومه «طبقاتي ژبه» نه وه چې دوې ورباندې غږېدل، بلکې هغه عادي فرانسوي ژبه وه چې ټول فرانسویانو ورباندې غږېدل. دریم، په دې موبږ پوهیږو چې د وخت په تیریدو سره دا فرانسوي ژبه بې له دې چې له ځانه کومه نښه پرېږدي، ورکه شوه او خپل ځای یې انګلیسي ژبې ته چې د ټولو خلکو مشترکه ژبه وه، پرېښودو. آیا دا ملګري ګمان کوي چې انګلیسي فئوډالانو «د پیریو لپاره» د ژباړونکو له لارې د انګلستان له خلکو سره اړیکې ټینګولې؟ دوی انګلیسي ژبه نه کاروله؟ دغه وخت د انګلستان ټولو خلکو لپاره مشترکه ژبه موجوده نه وه او هغوی ګمان کوي چې په انګلستان کې فرانسوي ژبه کومه داسې ژبه وه چې د واکمنې ټولنې له ژبې سره یې توپیر درلود او یوازې د انګلستان د اشرافیت په تړلي چاپیریال کې کارېده؟ څرنګه یو څوک کولای شي په داسې حکایتي «استدلالونو» د ټولو خلکو لپاره د مشترکې ژبې اړتیا او شتون رد کړي؟

یو وخت چې په روسیه کې اشرافیت واکمن و، د تزار دربار او د ټولنې واکمنو، فرانسوي ژبې ته لیوالتیا موندله وه. دغه وګړو دا ویاړ ګڼو چې د روسي خبرو پر مهال فرانسوي ګډه کړي او یا هم روسي ژبه په زیږ فرانسوي ګړدود تلفظ کړي. آیا دا دې مانا ورکوي چې دغه مهال په روسیه کې روسي ژبه چې ټولو وګړو ته د پوهیدنې وړ وي، موجوده نه وه؟ آیا ټولو خلکو ته عامه ژبه یوازې یو خیال و او «طبقاتي ژبه» حقیقت و؟

زمونږ ملګري دلته لږ تر لږه دوه تیروتنې کوي:

لومړی تیر وتنه دا ده چې دوی ژبه د مخبنا سره مغشوشوي. دوی فکر کوي چې له هغه ځایه چې مخبنا طبقاتي ځانګړتیا لري، ژبه هم باید طبقاتي وي، نه د ټولو وګړو لپاره یوه عامه ژبه. ما مخکې وویل چې ژبه او مخبنا دوه جلا مفهمونه دي او یو مارکسیت نه باید دا دواړه سره مغشوش کړي.

د دې ملګرو دویمه تیروتنه دا ده چې د بورژوازي او پرولتاریا تر منځ د ګټو اختلاف او د دوی تر منځ شدیده طبقاتي تضاد؛ د ټولنې د غیر متجانس کیدو او د متضادو طبقاتو تر منځ د هر ډول اړیکو د شلیدلو په مانا ګڼي. دوی باور لري له هغه ځایه چې واحده ټولنه نوره موجوده نه ده او ټولنه په طبقاتو ویشل شوې نو د ټولنې واحدې ژبې، ملي ژبې ته اړتیا نشته دی. دوی وایي که چیرې واحده اجتماع نلرو او د ټولو وګړو لپاره عامه ژبه نلرو، ملي ژبه نلرو، نو څه پاتې کیږي؟ هغه څه چې پاتې کیږي طبقات او «طبقاتي ژبه» ده.

طبیعي خبره ده چې هره «طبقاتي ژبه» باید خپل «طبقاتي» ګرامر ـ «پرولتاریایي» ګرامر یا «بورژوازي» ګرامر ـ ولري. سمه ده، خو داسې ګرامر هیڅ چیرې نشته دی. دا نه شتون زمونږ ملګري نه اندیښمن کوي، ځکه چې هغوی باور لري چې دا ډول ګرامرونه به د وخت په تیریدو سره راڅرګند شي.

یو مهال زمونږ په هیواد کې داسې «مارکسیستان» هم وو چې ټینګار یې کاوه چې د اکتوبر انقلاب وروسته کومې د ریلې پټلۍ چې پاتې دي هغه بورژوایي پټلۍ دي او مونږ مارکسیستانو ته نه ښایي چې دا پټلۍ وکاروو او باید ړنګې یې کړو او پر ځای یې «پرولتاریایي» پټلۍ جوړې کړو. د همدې لپاره دې ډول کسانو ته د «غارمیشتو» نوم ورکړل شو.

ښکاره ده چې د ټولنې، طبقاتو او ژبې په اړه دا ډول وروسته پاتې ـ انارشیستي نظر د مارکسیزم سره هیڅ ډول تړاو نلري. خو بې له شکه چې دا ډول نظر لا زموږ د ځینو مغشوشو ملګرو په ذهنونو کې ځای لري.
البته سمه نه ده چې ووایو چې د شدیدې طبقاتي مبارزې د شتون له امله، ټولنه په داسې طبقاتو ویشل شوې چې په یوې واحدې ټولنه کې دا طبقات له یو بل سره هیڅ ډول اقتصادي اړیکه نلري. د دې خلاف، تر هغه چې پانګوالی ادامه لري، بورژوازي او پرولتاریا به د پانګوالی نظام د اجزاو په توګه له یو بل سره په ټولو اقتصادي فعالیتونو کې اړیکه ولري. بورژوازي نشي کولای خپل ژوند ته ادامه ورکړي او شتمنه شي، مګر دا چې مزدي کارګران تر خپل واک لاندې ولري؛ پرولتاریا هم نشي کولای ژوند وکړي مګر دا چې خپل کاري ځواک په پانګوالو وپلوري. که د طبقاتو تر منځ ټولي اقتصادي اړیکي ودریږي، دا به د ټول تولید د ودریدلو په معنی وي او د ټول تولید ودریدل به د ټولنې د نابودیدو په معنی، د ټولو طبقاتو د نابودیدو په معنی وي. طبیعتاً، هیڅ طبقه په خپل لاس د خپلې نابودۍ غوښتونکی نه ده. پایله دا ده چې طبقاتي مبارزه که هر څومره تیزه او سخته هم وي، دا مبارزه د ټولنې د نابودیدو لامل کیږي نه. یوازې د مارکسیزم په اړه ناپوهي او د ژبې د ځانګړتیا په اړه نه پوهیدنه، زموږ ځیني ملګري د ټولنې د نابودۍ، د «طبقاتي» ژبې او «طبقاتي» ګرامر په اړه افسانه ویلو ته اړ کوي.
د استناد ساحه پراخیږي او لنین څخه هم ماخذ راوړل کیږي چې لنین د پانګوالی په واکمنی کې پر دوو کلتورونو ـ بورژوازي او پرولتاریایي کلتور ـ باور درلود او د پانګوالی په واکمنی کې د ملي کلتور شعار یې یو ناسیونالیستي شعار ګڼلو. دا خبره سمه ده او لنین یقیناً چې سم ویل. خو دا خبره د ژبې «طبقاتي ځانګړتیا» سره څه تړاو لري؟ کله چې دا ملګري هغه څه ته چې لنین د پانګوالی په واکمنې کې له دوو جلاوو فرهنګونو څخه یادونه کړی، مراجعه کوي نو غواړي چې په ښکاره ډول لوستونکو ته دا اند په اثبات ورسوي چې په ټولنه کې د دوو بورژوازي او پرولتاریایي فرهنګونو شتون په دې معنی ده چې په دغه ټولنه کې باید دوه طبقاتي ژبې هم ووسي او له هغه ځایه چې ژبه د فرهنګ سره تړاو لري نو دې پایلې ته رسیږي چې لنین د یوې ملي واحدې ژبې اړتیا رد کړی او پایله دا چې لنین پر «طبقاتي» ژبو باور لري. کومه تیروتنه چې ملګري یې دلته کوي هغه دا ده چې دوی ژبه د فرهنګ سره ګډوي او مغشوشوي. حال دا چې فرهنګ او ژبه دوه بیلابیل شیان دي. فرهنګ کولای شي بورژوازي یا سوسیالیستي وي خو ژبه د اړیکو د وسیلې په توګه تل د ټولو خلکو لپاره مشترکه ده او کولای شي بورژوازي او سوسیالیستي فرهنګونو ته خدمت وکړي.
آیا دا یو حقیقت نه دی چې روسي، اوکرائیني او ازبکي ژبې چې نن د دې ملتونو سوسیالیستي فرهنګ په چوپړ کې دي، د اکتبر انقلاب مخکې د همدې ملتونو د بورژوایي فرهنګ په چوپړ کې وې؟ نتیجه دا ده چې دا ملګري په ښکاره توګه تیروتنه کوي کله چې دې پایلې ته رسیږي چې د دوو فرهنګونو شتون د دوو بیلابیلو «طبقاتي» ژبو د زیږیدنې سبب کیږي او دا د یوې واحې ژبې اړتیا له منځه وړي.
کله چې لنین د دوو فرهنګونو په اړه غږیږي، په سمه توګه دا موضوع وړاندې کوي چې د دوو فرهنګونو شتون د یوې واحدې ژبې د نفې او د دوو «طبقاتي» ژبو په معنی نه دی، بلکې باید یو واحده ژبه شتون ولري. کله چې باندیستانو پر لنین تور ولګو چې د ملي ژبې د اړتیا منکر دی څرنګه چې «غیر ملي» فرهنګ نه مني؛ نو لنین، څرنګه چې موږ پوهیږو، پریکنده اعتراض وکړ او څرګنده یې کړه چې هغه د بورژوازي فرهنګ په وړاندې جنګیږي، نه د ملي ژبو په وړاندې، څه چې هغه یې اړتیا د مناقشې او مباحثې وړ نه ویني. د حیرانتیا ځای ده چې زموږ یو شمیر دوستان د باندیستانو په پل روان دي.
د واحدې ژبې د اړتیا په اړه چې ځیني ملګري فکر کوي چې لنین یې منکر و، ښه به دا وي چې د لنین دا خبره د دې ملګرو غوږونو ته ورسوو:

«ژبه د انسان د اړیکو لپاره ډیره مهمه وسیله ده. د ژبي یووالی او بی ځنډه پرمختګ، د معاصر پانګوال نظام سره د متناسبه، آزاده او پراخه سوداګریزو مبادلاتو یو مهم شرط جوړوي. د ژبي یووالی، په بیلابیلو طبقاتو کي د خلکو د آزادو او پراخو ډلو د نژدې کیدو یو مهم شرط دی.»

دا ښکاره کوي چې زمونږ ښاغلیو ملګرو د لنین نظریات په ناسم ډول وړاندې کړي دي.

بالاخره، د ستالین خبره رانقلوي. د ستالین څخه دا عبارت نقلوي چې وایي«بورژوازي او د هغه ناسیونالیست ګوندونه په دې پېر کې د دې ملتونو ستر لارښود ځواکونه وو او لا هم دي.» دا خبره سمه ده. هماغه ډول چې پرولتاریا او د هغه د انترناسیونالیستي ګوند د پرولتري فرهنګ رهبري کوي، همدغه ډول بورژوازي او د هغه ناسیونالیست ګوند واقعاً هم د بورژوایي فرهنګ رهبري کوي. خو دا د ژبې «طبقاتي ځانګړتیا» سره څه تړاو لري؟ آیا دا ملګري په دې نه پوهیږي چې ملی ژبه د ملی فرهنګ بڼه ده چې کولای شي هم بورژوازي او هم پرولتاریایي فرهنګونو ته خدمت وکړي؟ آیا زمونږ ملګري د مارکسیستانو د دې مهمې فورمول په اړه خبر نه دي چې ننني روسي، اکرائیني، بلاروسي او نور فرهنګونه د منځپانګي له پلوه سوسیالیستي او د بڼې له پلوه ملي دي، د ساري په توګه ژبه؟ آیا دوی دا مارکسیستي فورمول قبلوي؟

زمونږ د ملګرو تیروتنه په دې کې ده چې دوی د فرهنګ او ژبې په مینځ کې توپیر نهویني او په دې نه پوهیږي چې د ټولني د پرمختیا په هر پېر کې فرهنګ د منځپانګي له پلوه بدلون مومي، حال دا چې ژبه د څو پېړونو په بهیر کې اساساً یو ډول پاتې کیږي او نوي او زاړه فرهنګونو، دواړو ته په یو شان خدمت کوي.

نو ویلی شوو:

الف ـ ژبه، د خلکو د اړیکو د وسیلي په توګه تل د ټولني واحده ژبه وه او په راتلونکي کې به هم وي، هغه ژبه چې د ټولني د ټولو خلکو لپاره مشترکه ده؛

ب ـ د ګردودونو او ځانګړو صنفي اصطلاحاتو شتون، نه یوازې د ټولو خلکو لپاره مشترکه ژبه نه نفي کوي بلکي د ملي ژبې د تایید تر څنګ په خپله هم د مشترکې ژبې د یوې ځانګې په توګه له ملي ژبې پیروي کوي؛

ج ـ د ژبې په اړه د «طبقاتي ځانګړتیا» فورمول کارونه، یوه تیروتنه ده او په ورته وخت کې یو غیر مارکسیستي فورمول دی.